

Рецензія
на кн. С.П. Рудої «Григорій Николаевич Минх: 1835-1896» - Москва:
Наука, 2007. – 205 с.

Історія медицини є одним з найбільш розроблених і затребуваних в середовищі освіти розділів історії науки. Так, згідно свідчень історика Д.І. Багалія, в Харківському університеті відповідна кафедра існувала з часу його відкриття, тобто з 1805 року. І сьогодні історія медицини входить до навчальних планів вищих навчальних закладів медичного профілю, однак досі відчувається нестача необхідних для її викладання навчальних посібників, особливо біографічних нарисів про видатних вчених-медиків.

В той же час через незадовільні умови зберігання в бібліотеках і архівах матеріалів, які містять вартісні відомості про розвиток різних напрямів медичної науки, про її видатних діячів, поступово виходять з обігу і стають недоступними для дослідників. Слід відзначити, що з часом скорочується і кількість відомих, висококваліфікованих істориків медицини: вже немає серед нас члена-кореспондента НАН України В.Й. Білай, професорів С.С. Дяченка, О.О. Грандо, а нова зміна не спішить поповнити втрати.

Тому звернення доктора історичних наук, професора С.П. Рудої, мікробіолога за університетським дипломом, до історії медицини можна тільки вітати. До теперішнього часу у її арсеналі вже є низка праць, які належать до цього напрямку: монографії «Нариси з історії мікробіології в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)», «Володимир Костянтинович Високович: 1854-1912), статті про Д.К. Заболотного, М.Ф. Гамалію, В.В. Підвисоцького, Л.С. Ценковського, О.О. Мочутковського, Я.Ю. Бардаха та ін. Рецензована книга представляє ще одне монографічне дослідження з цього списку праць історично-медичного характеру.

Вказавши на те, що про основний персонаж представленого рукопису – професора Г.М. Мінха – вже існує деяка кількість біографічних робіт, автор висловлює абсолютно справедливу пропозицію про те, що дана тема ще не повністю вичерпана. І, як показує зміст рукопису, автору вдалося знайти нові і маловідомі факти з життя і творчості Г.М. Мінха.

З матеріалів першого розділу стає очевидним, що витоки роду Мінхів слід простежити, починаючи з XV сторіччя, з часу хрестових походів. Пізніше «німецька» гілка династії Мінхів обрусіла, переплелася з французьким відгалуженням – Бланками, знова поповнилася російським елементом, в результаті чого утворилося гілчасте родовідне дерево, яке подарувало яскравих представників медицини, історичної науки, діячів громадської сфери. Немало нових фактів творчої біографії Г.М. Мінха міститься у другому розділі, який відображає навчання у Московському університеті і початок практичної і наукової діяльності і одній з московських лікарень. Детально описується не тільки становлення Мінха як вченого, але й історія організації лікарні для робітників, Московського фізично-медичного товариства, Товариства російських лікарів у Москві.

В наступному розділі, в якому описується одеський період вченого, також доволі детально представлені історія створення Одеської міської лікарні і Одеського товариства лікарів. Одеса 70-х років XIX ст. була великим науковим і культурним центром, в якому працювали такі відомі вчені, як І.І. Мечников, М.Ф. Гамалія, М.В. Скліфосовський, О.О. Мочутковський. У цьому зібранні імен гідне місце зайняв і Г.М. Мінх.

Найбільш плідним періодом діяльності професора Г.М. Мінха, як вже відзначали його попередні біографи, був київський. Власне в Київському університеті Святого Володимира він отримав визнання як один з перших вітчизняних епідеміологів. Читаючи складений ним курс лекцій з патологічної анатомії, керуючи роботою кафедри, активно беручи участь в роботі Товариства київських лікарів, він разом з цим під час літніх канікул неодноразово здійснював поїздки в центри небезпечних інфекцій – чуми і прокази. Зібрані у складних умовах великі матеріали він оброблював, викладаючи отримані результати у вигляді книг і статей, доповідей на наукових форумах.

Бібліографія праць Г.М. Мінха, складена автором, є найбільш повною на сьогоднішній день. Список використаної літератури також у достатній мірі великий.

В якості побажання слід сказати, що іконографічні матеріали могли б бути представлені у більшому обсязі.

Вважаю, що монографія С.П. Рудої «Григорій Николаевич Минх: 1835-1896», створена на основі багатой джерельної бази, написана доволі професійно, стане у нагоді студентам, аспірантам і усім тим, хто цікавиться історією науки, зокрема історією медицини.

Керівник центру досліджень
з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна,
Державного економіко-технологічного
університету транспорту МОН України,
доктор біологічних наук, професор

О.Я. Пилипчук